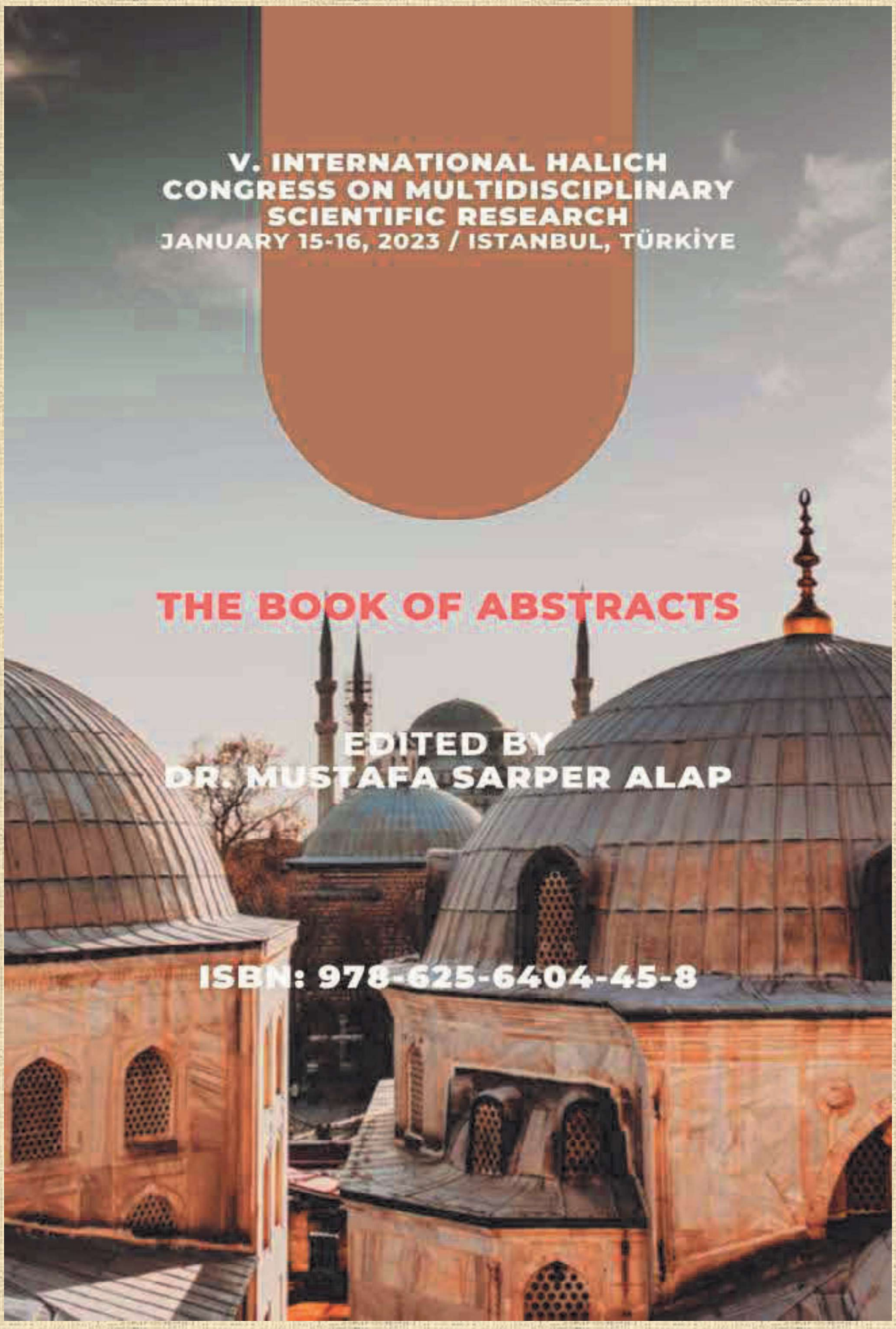

V. INTERNATIONAL HALICH
CONGRESS ON MULTIDISCIPLINARY
SCIENTIFIC RESEARCH
JANUARY 15-16, 2023 / ISTANBUL, TÜRKİYE
THE BOOK OF ABSTRACTS
EDITED BY
DR. MUSTAFA SARPER ALAP
ISBN: 978-625-6404-45-8

ÂTIL DURUMDAKİ KİLİSE YAPILARININ POTANSİYEL YENİ İŞLEVLERİNİN MAHALLE ÖLÇEĞİNDE KENTSEL STANDARTLAR ÜZERİNDEN BELİRLENMESİ: TİRİLYE ÖRNEĞİ

DETERMINING THE POTENTIAL NEW FUNCTION OF UNUSED CHURCH BUILDINGS THROUGH URBAN STANDARTS IN NEIGHBOURHOOD SCALE: THE CASE OF TIRILYE

Büşra Sena BOZKURT
Yüksek Lisans Öğrencisi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı,

Açalya ALPAN
Dr. Öğr. Üyesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Tasarım Fakültesi Mimarlık Bölümü,

ÖZET

Tarihi anıt yapılar zaman içinde çeşitli sosyo-kültürel, ekonomik, fiziksel, konumsal vb. nedenlerle işlevini yitirerek âtıl duruma düşebilmekte; bu durum ise hem gelecek kuşaklara aktarılabilmelerini risk altına sokmakta hem de içinde bulundukları kentsel bağlama olumsuz etkide bulunmaktadır. Bu nedenle bu yapıların yeniden işlevlendirme aracılığı ile kentin sosyo-kültürel hayatına yeniden kazandırılması gerekmektedir. Yeniden işlevlendirme sürecinde eski yapılara verilebilecek en uygun yeni işleve; kentsel fiziksel ve sosyal bağlamın incelenmesi, yerleşimin kullanıcı kitlesi ile yerleşimin ihtiyaçlarının saptanıp bu verilerin çözümlenmesi sonucunda karar verilmelidir. Bunu yapabilmenin yollarından biri, yerleşim alanlarında ve yerleşimin tipine göre uygulanan ve işlevi ilgilendiren mekânsal standartlar ve kodlar üzerinden bağlamı ele almaktır. Bu kapsamda bu çalışma, mahalle kurgusunda çalışan bir yerleşimde bulunan âtıl durumdaki anıt yapıların yeni işlevlerine, mekânsal standartlar ve kodlar üzerinden nasıl karar verilebileceğini Tirilye Mahallesindeki kiliseler üzerinden irdelemeyi amaçlamaktadır.

Bulundukları bağlamda gerçekleşen değişimler sebebiyle âtıl durumda kalan yapı tiplerinden birini de dini bir yapı olan ve Anadolu'da çok sayıda bulunan kilise yapıları oluşturmaktadır. 1923 Türk-Yunan Mübadele Sözleşmesi ile gerçekleşen nüfus değişimi sonucunda kullanıcı kitlesi kalmamış olan pek çok tarihi kilise âtıl durumda kalmıştır. Bu özelliği ile öne çıkan yerleşimlerden biri de Bursa ili Mudanya ilçesine bağlı Tirilye Mahallesidir. Günümüzde Tirilye'nin yerleşilen alan sınırları içerisinde bulunan toplam altı adet kiliseden iki tanesi kalıntı durumunda, iki tanesi cami ve kültür evi olarak yeniden işlevlendirilmiş vaziyette, iki

tanesi ise âtıl durumda bulunmaktadır. Atıl durumdaki bu iki kilise, Kemerli Kilise ve Hagios Ionnes Kilisesi (Dündar Evi), mahalle dokusunun merkez kısmında konumlanmıştır. Çalışmada öncelikle mahallenin ana mekânsal kurgusu okunabilirlik çözümlenmesi üzerinden ortaya konarak kiliselerin bu kurgudaki konumsal potansiyelleri belirlenmiştir. Ardından mahallede halka açık ortak işlevlerin varlığı ve yeterliği, kentsel mekânsal standartlar açısından değerlendirilmiş, eksikler saptanmıştır. Son olarak bu veriler çakıştırılarak işlev için öneriler geliştirilmiştir. Çalışmanın, yeniden işlevlendirme süreçlerinde yerleşimin ihtiyaçlarının bir belirleyici olarak ele alınması konusunda katkı vermesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeniden İşlevlendirme, Trilye, Kilise, Mekansal standartlar

ABSTRACT

Historic monuments may lose its functions and become inactive due to various socio-cultural, economic, physical, spatial reasons, putting their transmission to future generations at risk and having a negative impact on the urban context in which they stand. Therefore, these structures need to be reintegrated to the socio-cultural life of the city through reuse. The decision for the most appropriate new function should be taken through examining the urban physical and social context, the population profile and the needs of the settlement. One way of doing this is to consider the context through spatial standards regarding function and the type of the settlement. In this context, through the churches in the Tirilye Neighbourhood, this study aims to examine how the new functions of the unused monumental structures in neighborhood scale can be decided through spatial standards.

One of the building types that remain unused due to the changes in the context are church buildings, a religious structure which can be found in large numbers in Anatolia. Following the 1923 Turkish-Greek Population Exchange Agreement, many historic churches lost their functions. Tirilye Neighbourhood located in the Mudanya district of Bursa province is one of those settlements that stand out with this character. Today, two of the six churches within the settled area of Tirilye are in ruins, two of them have been re-functionalized as mosque and cultural house, and two of them are unused. These two unused churches, Kemerli Church and Hagios Ionnes Church (Dündar Evi), are located in the central part of the neighborhood. In the

study, firstly, the main spatial organization of the neighborhood is introduced through readability analysis, and the locational potentials of the churches in this system were detected. Then, the existence and adequacy of the public functions were evaluated in terms of urban spatial standards, and deficiencies were determined. Finally, by overlaying these data, suggestions for the functions were developed. It is expected that the study will contribute to addressing the needs of the settlement as a determinant in the re-use processes.

Keywords: Reuse, Tirilye, Church, Spatial standards